

Вступ. Перша світова війна.

На попередньому занятті ми розглядали тему «Європа наприкінці XIX століття» та «Об'єднання Німеччини».

Отже, наприкінці XIX ст. Німеччина залишалася єдиною європейською державою, поділеною на 36 більших і менших територій, кожна з яких мала свої кордони, іноді навіть окрему валюту, а також міри довжини, ваги і навіть свої армії. Німецькі феодали вели між собою нескінченні феодальні міжусобні війни. В результаті Німеччина значно відставала від своїх сусідів і, найголовніше, залишилася без колоній, які встигли поділити між собою Велика Британія, Франція, Португалія, Іспанія. Недалекоглядних німецьких феодалів, кожен з яких вважав себе рівним королю, не дуже турбував той факт, що Німеччина економічно відстала. Вони не хотіли навіть думати про те, що слабка, роздроблена на 36 князівств і королівств країна, може бути просто завойована по шматках її могутніми сусідами.

Один з небагатьох німецьких державних діячів канцлер Пруссії Отто фон Бісмарк розумів, що подібна ситуація не може тривати вічно. Метою свого життя він поставив об'єднання Німеччини. Бісмарк розумів також, що змусити німецьких феодалів скасувати кордони своїх володінь і визнати над собою владу імператора може лише зовнішня загроза, тобто напад на Німеччину якоїсь іншої сильної держави.

Влітку 1870 р. між Німеччиною і Францією стався конфлікт, пов'язаний з наслідуванням іспанського престолу. **Пригадайте: я розповідала вам про перекручений зміст листа, якого Бісмарк надрукував в німецьких газетах!**

В липні 1870 р. починається франко-пруська війна, яку Франція швидко програє. Німеччина забирає у Франції дві великі промислові області – Ельзас і Лотарінгію, - а німецька армія входить в Париж. В березні 1871 р. у Версальському палаці (сьогодні це музей Лувр) збираються всі 36 німецьких князів і королів та проголошують створення Німецької імперії. Королем Німеччини стає король Пруссії Вільгельм перший, а канцлером Отто фон Бісмарк.

В Німеччині скасовуються всі існуючі всередині країни кордони, вводяться єдині гроші, міри, закони, поліція та армія. Саме ці фактори спричиняють бурхливий економічний розвиток Німеччини: будуються тисячі кілометрів доріг і залізниць, створюються нові промислові галузі (вперше в світі в Німеччині з'явилася хімічна промисловість).

Через 29 років після об'єднання Німеччина з відсталого роздробленого держави перетворюється на першу в Європі і другу в світі після США за темпами економічного розвитку.

Єдине, чого в неї немає, це – колонії. Світ уже поділений. І ніхто не збирається ділитися загарбаними територіями з Німеччиною. Бісмарк розуміє, що треба готуватися до нових воєн за переділ уже поділеного світу. Але для таких воєн Німеччині необхідні союзники. Він їх швидко знаходить. Це – Австро-Угорщина та Італія. Виникає Троїстий союз (нім. **Dreibund**).

У відповідь Велика Британія, Франція та Росія підписують договір про створення воєнного союзу, який дістає назву **Антанта**.

Країни Троїстого союзу та Антанти.

Такою Європа вступила у ХХ століття.

Тема: Перша світова війна 1914 – 1918 рр.

План

1. Причини, привід та початок першої світової війни.
2. Вступ у війну Японії, Туреччини та Італії.
3. Бойові дії у 1914 р.

1. Причини, привід та початок війни.

Причиною Першої світової війни було бажання Німеччини переділити вже поділений світ і захопити чужі території. Англія та Франція, в свою чергу, прагнули зберегти свої колонії і позбутися сильного конкурента, яким для них стала Німеччина після об'єднання.

На попередньому занятті я розповідала вам, яка трагічна подія стала тією іскрою, з якої розгорілася Перша світова війна. Тобто приводом до Першої світової війни стало вбивство австро-угорського принца Франца-Фердинанда у сербському місті Сараєво. **Це сталося 28 червня 1914 р.**

За порадою Німеччини Австро-Угорщина поставила Сербії ультиматум з 10 пунктів. Всі пункти цього ультиматуму, крім одного, Сербія погодилась виконати. **Пригадайте, як звучав цей 10-й пункт і чим він загрожував Сербії!**

28 липня 1914 р. Австро-Угорщина оголошує війну Сербії. На наступний день російський цар оголошує в країні загальну мобілізацію.

Пригадайте: чому в Росії оголосили загальну мобілізацію? Які зв'язки існували між Росією і Сербією і чим вони пояснюються?

Німеччина поставила Росії вимогу негайно припинити загальну мобілізацію. Росія відмовилась. І тоді 1 серпня 1914 р. Німеччина оголосила війну Росії, 3 серпня – Франції, а 4 серпня союзниця Росії і Франції Англія оголошує війну Німеччині.

Отже, **1 СЕРПНЯ 1914 Р. ПОЧАЛАСЯ ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА.**

За один тиждень в неї були втягнуті найбільші європейські держави, а всього брало участь у бойових діях на всіх фронтах **33 країни.**

2. Вступ у війну Японії, Туреччини та Італії.

Японія скористалася тим, що Німеччина вела бойові дії в Європі, і 23 серпня 1914 р. оголосила Німеччині війну. За кілька днів вона захопила три групи островів, які були колоніями Німеччини, - Каролінські, Маріанські і Маршалові острови.

Наступною була Туреччина. Вона виступила на боці Німеччини, оголосивши війну Росії, і почала бойові дії проти Росії і Закавказзі.

Найдовше вагалася Італія. Хоча вона й була членом Троїстого союзу, але воювати не поспішала. Італія почала таємні переговори з Англією і Францією, щоб в'ясувати, з ким вигідніше домовитись. Англія пообіцяла Італії велику позику і тоді в травні 1915 р. Італія оголошує війну своїй союзниці Німеччині.

3. Бойові дії у 1914 р.

Готуючись до війни, німецькі генерали добре розуміли, що Німеччина змушена буде воювати на два фронти: на заході з Францією, а на сході – з Росією.

План ведення бойових дій (план Шліффена) був розроблений так, щоб закінчити війну за 2-три місяці. Враховуючи величезну територію Росії, Шліффен був переконаний, що Росія буде довго мобілізувати війська і за цей час Німеччина встигне розбити Францію і тоді всі сили кине на Росію і до настання зими змусить її капітулювати (здатися). Фактично це був план блискавичної війни. Він мав один великий недолік – переоцінював сили Німеччини і недооцінював сили її противників.

Це стало помітним вже через два тижні після початку війни. Як і планувалося, Німеччина кинула всі війська на Західний фронт у Францію і тут розгорілася запекла битва на р. Марна. Тим часом дві російські армії під командуванням генералів Ранненкампфа і Самсонова вже 17 серпня почали наступ на Східному фронті і увійшли на територію Німеччини, не зустрівши жодного опору, тому що німецька армія в цей час вела бої у Франції. Німці змушені були спішно перекидати частину військ з Франції у Східну Пруссію, де в цей час російські армії зупинилися на відпочинок. В результаті німці оточили російські війська. 20 тисяч російських солдат загинуло, 80 тис. потрапило в

полон. Генерал Самсонов застрілювався. Рештки російських військ змушені були відступити.

Тим часом настала осінь. Дороги були розмиті. Вести бої стало просто неможливо. Коні, гармати і солдати грузли в болоті.

Жодній з воюючих сторін не вдалося досягти намічених результатів. План Шліффена був повністю зірваний. Німеччина була втягнута в довгу війну на два фронти.

На зиму на всіх фронтах настало затишшя. Сторони перейшли до так званої *позиційної війни*, тобто війни в окопах.

